

ВІКОВІ НОРМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ВІД 0 ДО 6 РОКІВ

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ВІД 0 ДО 1 РОКУ

Підготували
студентки 3 курсу
Спеціальна освіта. Логопедія
Марченко Анастасія,
Дубина Інна,
Добрянська Альбіна

ДИТИНА НАРОДЖУЄТЬСЯ З ГОТОВИМ АПАРАТОМ МОВЛЕННЯ, ЗАЗНАЧАЄ **Є. ТИХЄЄВА**, ТА НЕ ГОВОРИТЬ. ЦЕ ОБУМОВЛЕНО НЕ ТІЛЬКИ НЕДОРОЗВИТКОМ УСІЄЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ І ЦЕНТРАМИ МОВЛЕННЯ, АЛЕ Й НИЗКОЮ ІНШИХ ПРИЧИН.

Такі причини описує **Є. Тихєєва**:

- новонароджений не володіє навичками користування своїм апаратом мовлення, йому потрібно цю навичку набути;
- у нього відсутній зміст для мовлення, тому потрібно цей зміст набути;
- йому невідомі словесні форми мовлення, він має з ними познайомитись;
- мовлення пов'язане з проявами мислення і обумовлено ним;
- мовлення розвивається за умов соціального спілкування між людьми;
- між новонародженим і людьми, які його оточують, соціальні зв'язки ще не встановлені, їх потрібно встановити.

МОВЛЕННЯ ДИТИНИ НЕ Є ЧИМСЬ ВРОДЖЕНИМ, ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ВІДБУВАЄТЬСЯ В ПЕРШІ РОКИ ЖИТТЯ.

ВІДРАЗУ **ПІСЛЯ НАРОДЖЕННЯ** МАЛЮК ПОЧИНАЄ ПРОЯВЛЯТИ ОТОЧУЮЧИМ СВОЇ ЕМОЦІЇ ТА ФІЗИЧНІ ПОТРЕБИ ЗА ДОПОМОГОЮ КРИКУ ЯКИЙ ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ДЗВІНКИМ ГОЛОСОМ , КРЕКТАННЯМ , ТА РУХАМИ ТІЛА.

КРИК **З ПЕРШОГО ДНЯ** НАРОДЖЕННЯ МАЛЮКА ЩЕ НЕ МОЖНА НАЗВАТИ ЗАСОБОМ СПІЛКУВАННЯ З ДОРΟΣЛИМИ, АДЖЕ КРИЧИТЬ ВІН СУТО РЕФЛЕКТОРНО. АЛЕ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ, КРИК МАЄ ВЕЛИКЕ ЗНАЧЕННЯ. НА ДУМКУ **А. БОГУШ**, КРИКИ, ЯК ПЕРШІ ГОЛОСОВІ РЕАКЦІЇ, ВІДІГРАЮТЬ ДОСИТЬ СУТТЄВУ РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ МОВЛЕННЕВОГО АПАРАТУ ДО ЗВУКОВИМОВИ. ВОНИ СПРИЯЮТЬ І РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОГО ДИХАННЯ. РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВОГО ДИХАННЯ У СВОЮ ЧЕРГУ Є ВАЖЛИВОЮ СКЛАДОВОЮ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ЗВУКОВИМОВИ. ПРИБЛИЗНО **З ПЕРШОГО МІСЯЦЯ** ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ, ДИТИНА ПОЧИНАЄ ПОМІЧАТИ, ЩО НА ЇЇ КРИК РЕАГУЮТЬ ТИМ, ЩО БЕРУТЬ НА РУКИ, ЗАСПОКОЮЮТЬ, ГОДУЮТЬ. В ЦІ МОМЕНТИ МАЛЮК ЗНАЙОМИТЬСЯ З БАТЬКАМИ ТА ЗВИКАЄ ДО НОВИХ УМОВ ЖИТТЯ

У ДВА МІСЯЦІ ДИТИНА ПОЧИНАЄ ГУКАТИ, НАМАГАЮЧИСЬ НІБИ ЩОСЬ СКАЗАТИ ДОРΟΣЛОМУ, У ВІДПОВІДЬ НА ЙОГО ПРИЄМНУ МОВЛЕННЕВУ ІНТОНАЦІЮ ТА ПОСМІШКУ.

НА ТРЕТЬОМУ МІСЯЦІ У СПІЛКУВАННІ ДИТИНИ З ДОРΟΣЛИМ ВІДБУВАЮТЬСЯ СУТТЄВІ ЗМІНИ – ІНІЦІАТИВА СПІЛКУВАННЯ ВІДТЕПЕР НАЛЕЖИТЬ ДИТИНІ, ВОНА ВЖЕ САМА ШУКАЄ ПОГЛЯДОМ ДОРΟΣЛОГО ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ З НИМ. У ВІДПОВІДЬ НА ВІТАННЯ ДОРΟΣЛОГО, ЧИ, НАВІТЬ, КОЛИ ЙОГО ПОБАЧИТЬ, ДИТИНА ГОЛОСНО СМІЄТЬСЯ, ПРОМОВЛЯЄ ЗВУКИ ГОЛОСНОГО ТИПУ «А-А-А», «Е-Е-Е», РУХАЄ РУКАМИ, НОГАМИ (ЯСКРАВО ВИРАЖЕНИЙ «КОМПЛЕКС ПОЖВАВЛЕННЯ»). ТАКИЙ ПОВЕДІНКОВИЙ ФЕНОМЕН, ЯК «КОМПЛЕКС ПОЖВАВЛЕННЯ», Є ЯСКРАВОЮ ІЛЮСТРАЦІЄЮ СОЦІАЛЬНОЇ ОРІЄНТОВАНОСТІ НЕМОВЛЯТИ, САМОЦІННОСТІ ДЛЯ НЬОГО ПРОЦЕСУ СПІЛКУВАННЯ. ВЖЕ С ТРЬОХ МІСЯЦІВ ДИТИНА ПОЧИНАЄ ПРАГНУТИ ДО СПІЛКУВАННЯ, АДЖЕ ВІДЧУВАЄ ПОТРЕБУ В БУДЬ-ЯКІЙ КОМУНІКАЦІЇ З ДОРΟΣЛИМ ТА РАДІЄ ЇЙ.

ПОЯВА ПОЗИТИВНОЇ ЕМОЦІЙНОЇ ГОЛОСОВОЇ РЕАКЦІЇ ДИТИНИ НА ДОРΟΣЛОГО В ЦЕЙ ПЕРІОД, ЗА СЛОВАМИ Д. ЕЛЬКОНІНА, Є ПІДҐРУНТЯМ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ НОВИХ ФОРМ СПІЛКУВАННЯ, ЗОКРЕМА НАСЛІДУВАННЯ ЗВУКІВ. НА ЧЕТВЕРТОМУ МІСЯЦІ СПІЛКУВАННЯ МІЖ ДОРΟΣЛИМ І ДИТИНОЮ ВІДБУВАЄТЬСЯ ВЖЕ НА ТЛІ ГОЛОСОВИХ РЕАКЦІЙ. В ЦЕЙ ПЕРІОД ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ КІЛЬКІСТЬ ЗВУКІВ, З'ЯВЛЯЮТЬСЯ СПОЛУЧЕННЯ ЗВУКІВ ПРИГОЛОСНОГО ТИПУ, «СПІВУЧІ ЗВУКИ» (І. КОНОНОВА): «О-О-О-Е», «А-Е-Е-А». У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ МІСЯЦЯ З'ЯВЛЯЄТЬСЯ ГУЛЕННЯ, ЩО НАГАДУЄ СПІВ ПТАХІВ, БУЛЬКАННЯ, ФІРКАННЯ

З 2- 2.5 ДО 5-6 ЦЕ ПЕРІОД ГУЛЕННЯ В ЯКОМУ МОЖНА ВИДІЛИТИ ГОЛОСНІ ЗВУКИ (А, О, У , Е), ГУБНІ ПРИГОЛОСНІ(Б, П, М) ЗУМОВЛЕНІ ФІЗІОЛОГІЧНИМ АКТОМ СМОТКАННЯ , І ЗАДНЬОЯЗИКОВІ (Г, К, Х) ПОВ'ЯЗАНІ З ПРОЦЕСОМ ДИХАННЯ. ГУЛЕННЯ Є ХОЧ І ПРОСТИМ ПРОЯВОМ В ПЕРЕДМОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ , АЛЕ НЕ МЕНШ ВАЖЛИВИМ. ЗА ДОСЛІДЖЕННЯМ А. БОГУШ , САМЕ З ЦЬОГО ПЕРІОДУ ДИТИНА ПОЧИНАЄ ПРИСЛУХОВУВАТИСЬ ДО ВЛАСНИХ ГОЛОСОВИХ РЕАКЦІЙ.

ПРИБЛИЗНО З 5-6 МІСЯЦІВ ПОЧИНАЄТЬСЯ ПЕРІОД ЛЕПЕТУ, ЯКИЙ ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ПОЯВОЮ ПОВТОРЮВАЛЬНИХ СКЛАДІВ. ЛЕПЕТ ВВАЖАЄТЬСЯ ПЕРЕДМОВЛЕННЄВОЮ СТАДІЄЮ , А НЕ ПОЯВА ПЕРШИХ СЛІВ. ДИТИНА НЕ СВДОМО ПРОЯВЛЯЄ ЦІ РИТМІЧНІ СКЛАДИ , ЯКІ ГОТУЮТЬ ЇЇ МОВЛЕННЄВИЙ АПАРАТ ДО СВДОМОЇ АРТИКУЛЯЦІЇ . В ПЕРІОД ВІД 5-6 МІСЯЦІВ ДИТИНА ВЧИТЬСЯ РОЗУМІТИ ДОРΟΣЛИХ , НАСЛІДУВАТИ ЗВУКИ ТА СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ . РОЗУМІННЯ МОВЛЕННЯ РОЗВИВАЄТЬСЯ НАСАМПЕРЕД У ПРОЦЕСІ РЕЖИМНИХ МОМЕНТІВ (ГОДУВАННЯ , ПРОГУЛЯНКА, КУПАННЯ , ВКЛАДАННЯ СПАТИ) . ДИТИНУ ТАКОЖ НАВЧАЮТЬ ВИКОНУВАТИ ПРОСТІ ВКАЗІВКИ ТА ДІЇ : ДАЙ РУЧКУ , ПОКАЖИ МАМУ І ТД.

С. РУБІНШТЕЙН. ВІН ПИШЕ: «ДО ТОГО, ЯК ДИТИНА ПОЧИНАЄ ГОВОРИТИ, ВОНА ПЕРЕДУСІМ НАБУВАЄ ДЕЯКОГО ПАСИВНОГО ФОНЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ, ОВОЛОДІВАЄ СВОЇМ ГОЛОСОВИМ АПАРАТОМ І НАВЧАЄТЬСЯ РОЗУМІТИ МОВЛЕННЯ ТИХ, ХТО ЇЇ ОТОЧУЄ».

ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ ЖИТТЯ ДИТИНИ ТА РОЗВИТКУ ЇЇ МОВЛЕННЯ Є ВАЖЛИВИМ, АДЖЕ САМЕ В ЦЕЙ ПЕРІОД ДИТИНА ВЧИТЬСЯ СПРИЙМАТИ ТА НАСЛІДУВАТИ ЗВУКИ З МОВЛЕННЯ ДОРΟΣЛИХ, ПОЧИНАЄ ЗАПРОШУВАТИ ДОРΟΣЛИХ ДО СПІЛКУВАННЯ, ПОВТОРЮВАТИ ВЛАСНІ ЗВУКИ, РОЗРІЗНЯТИ МОВЛЕННЄВІ ЗВУКИ ВІД НЕМОВЛЕННЄВИХ. ЦІ НАДБАННЯ МАЛЮКА ЗАКЛАДАЮТЬ ОСНОВУ ДЛЯ РОЗУМІННЯ МОВЛЕННЯ ДОРΟΣЛИХ ТА ЗГОДОМ ДЛЯ ПОЯВИ ПЕРШИХ НАЙПРОСТІШИХ СЛІВ.

ВІД МОМЕНТУ НАРОДЖЕННЯ ДИТИНА СЛУХАЄ МОВЛЕННЯ ДОРΟΣЛИХ І ЇЇ МОЗОК ПОСТІЙНО ЗНАХОДИТЬСЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ, ЩО ДОПОМАГАЄ ЇЇ ЗАСВОЮВАТИ ЦЕ МОВЛЕННЯ.

ПІСЛЯ ПЕРШИХ ШЕСТИ МІСЯЦІВ ЖИТТЯ ПЕРЕД ДИТИНОЮ СТОІТЬ **ВАЖЛИВЕ ЗАВДАННЯ - ЗРОЗУМІТИ СЕНС МОВЛЕННЯ ДОРΟΣЛИХ**, З МЕТОЮ ПОДАЛЬШОГО УСВІДОМЛЕНОГО МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ. ПРОЦЕС РОЗУМІННЯ СЕНСУ МОВЛЕННЯ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПОСТУПОВО І ЗА УМОВИ ДОПОМОГИ ДОРΟΣЛИХ, ЯКІ ПОСТІЙНО МАЮТЬ НАЗИВАТИ УСІ ПРЕДМЕТИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ДИТИНА ВЧИЛАСЬ РОЗУМІТИ СЕНС МОВЛЕННЯ, ПОТРІБНО СПОНУКАТИ ЇЇ ДО ЦЬОГО. НАПРИКЛАД, МАМА НАЗИВАЄ ЧЛЕНА РОДИНИ, А ПОТІМ ПРОСИТЬ ДИТИНУ ПОКАЗАТИ ПАЛЬЧИКОМ НА ПЕВНУ ОСОБУ. ТЕЖ САМЕ І З ПРЕДМЕТАМИ - МАМА НАЗИВАЄ ПРЕДМЕТ, ПРО ЯКИЙ РАНІШЕ РОЗПОВІДАЛА, ТА ПРОПОНУЄ ДИТИНІ ПОКАЗАТИ ЙОГО.

В ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТИХ НОРМАХ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ, **НА КІНЕЦЬ ПЕРШОГО РОКУ** ЖИТТЯ ДИТИНА ВЖЕ МАЄ РОЗУМІТИ НЕ ТІЛЬКИ ОКРЕМІ СЛОВА, А Й ПРОСТІ ФРАЗИ ТА РЕЧЕННЯ, ВМІТИ ВІДПОВІДНО РЕАГУВАТИ НА НИХ. В ЦЬОМУ ВІЦІ ДИТИНІ ДОСТУПНІ ДЛЯ ВЖИВАННЯ НАЙЛЕГШІ СЛОВА З ОДНОГО-ДВОХ СКЛАДІВ, ВИГОЛОШЕННЯ ЯКИХ СТАЄ УСВІДОМЛЕНИМ.

НА КІНЕЦЬ ПЕРШОГО РОКУ СЛОВНИКОВИЙ ЗАПАС ДИТИНИ СКЛАДАЄ 10-15 СЛІВ. ТАКОЖ ДИТИНА МАЄ РОЗУМІТИ ТА ВИКОНУВАТИ ПРОСТУ СЛОВЕСНУ ІНСТРУКЦІЮ ДОРΟΣЛОГО.

ВАЖЛИВО ПАМ'ЯТАТИ , ЩО КОЖНА ДИТИНА ІНДИВІДУАЛЬНА , ЯК І ПРОЦЕС ЇЇ РОЗВИТКУ . ЧЕРЕЗ ЦЕ ДЕЯКІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ МОЖУТЬ ВІДБУВАТИСЯ РАНІШЕ АБО ПІЗНІШЕ

ДЖЕРЕЛА

1) БОГУШ А. М. МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ВІД НАРОДЖЕННЯ ДО 7 РОКІВ. МОНОГРАФІЯ. 2-Е ВИДАННЯ. КИЇВ : ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «СЛОВО». 2010. 374 С.

2) Брушневська І. Механізми становлення мовлення дітей у ранньому віці. Педагогічний часопис Волині. 2018. № 4 (11). С. 171-177. URL : <http://surl.li/dmevu>.

3) Корнєв А. Н. Основи логопатології дитячого віку: клінічні та психологічні аспекти. СПб. : Мова. 2006. 380 с.

